

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

80 Nuncio[rum] (Bott naren) Nole. Commisso[rum] obliuisci: [com]missis
sup[er]adclere: secreta inuestigare: inuestigata patefacere: [com]missa
infideliter exeq[ui] sero redire: nuncios irreuerenter ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Equitum et scribarum

Quinta nola est: instrumenta indebita erigere aut debita occultare. Sunt notarij vtiq; fatui et qdem piculosissimi et pnciosissimi/q instrumenta indebite pficiunt. Aliqñ ex ignorantia: ppter qd dānificat primum Aliqñ ex negligētia: rsi em docti sunt et periti: nō tñ debita adhibēt diligētia vt rite dicit. Aliqñ ex malitia fraudulēter addūt aut admūt. Aliqñ occultāt vel destruūt instrumenta malitiose. Vere fatui: q; vltra pēnā obligāt se ad restitutōem.

Sexta nola est: instrumenta in fraudē vsuraz vel statuta ptra ecclāsticā libertatē scribere/dictare/vel in publicā formā redigere. Audiāt h p tonotarij cōitatu hntiū statuta ptra libertatē ecclāsticā/q etiam practicat: q; hoc phibitū est sub pena excoicatiois.

i Septima nola est: indebitū salariū petere. Pauperib; gratis tene
z tur q; facere: sicut et aduocatus. Vide in Ange. vbi s. et xbo/ aduocaz
z tus. s. x. A diuitib; iustū pēnā accipe p/ nō excessiuū. Misera res/
z q sine pēnā nō phibēt testimoniū vitat: vt deducit a Roderico in spe
culo vite humane li. j. ca. xx. quē vide: et ad placitū adde: et in Poliera.
li. v. ca. x. Sed qris: Et qd inter hec duo stultoz gñā. s. equum et scri
barū meli⁹ est: Ex quo iugati h siue copulati introducunt. Tangit q;
stionē hanc et soluit Rodericus: q; fuit Castellā⁹ castri sancti Angeli
Rome/ et eps Zamorensis. Ita q; nouit pditōes equitū/ q; castellanus
fuit scribarū/ q; eps: et hec scripsit/ q; eloquēs et doct⁹. Rndet q; stultam
scriba peior sit omni eqte in vncia. Sunt em triplices eqtes. Quidam
q; insidiosē rapiunt (schnapphen) et his scriba peior est: q; palam rapaci
tatis auaritia sent. Alij sunt eqtes q; nō insidiosē/ s; publice post diffi
datōem iustam (vt putāt) suos inuadūt hostes. Tertij sunt asisimi: q; p
pecunia hoies occidūt: et etiam his scribe peiores sunt: q; illi in suoz
tē hostiū sanguine armant. Asisimi in q; runda hoim necem pecunias
accipiūt: isti vt crudelissimi carnifices/ ciuū/ amicoz/ cunctozq; ho
minū oppssione letant: et oim ligantū vitā extingūt. Quid em pro
dest iustum habere iudicē/ sed rapacem notariū: Plane pnciosi sunt
hi scribarū stulti: nempe notarius cupidus remp. offendit: deū pēnit/
cui se iureiurādo astrixit: iudicē mentiēdo decipit: pres ledit. De his
August. dicere videt/ q; silēs sunt locuste animali pestifero: nocet enim
mordēdo: psumit nocēdo. Nisi q; abūdauerit iusticia vestra plusq; sil
ūm scribarū/ spem non habeatis psequēdi fructū iusticie: q; est regnū
celoz. Rogem⁹. Posses plēs addere nolas ex varijs vitijs vtroz
q; aut ad has reducere.

Feria. iij. post Inuocauit.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. ij. Euangelium.

Turba. LXXX XXVII

Octogesima stultorum turba est nunciorum. (Bot narrē) Pleni est euāgelium nunciis. Jonas ad Ninivitas mittit: et penitentiam agunt. Regina Saba a finibus terre venit audire sapientiam Salomonis: et mater Iesu cum fratribus nuncium mittit ad Iesum. Porro in epistola Jezabel nuncium mittit ad Heliam: mortem ei committens. Sed et vbiuis gentium discurrunt nuncii: dum contra se insurgere gestiunt. Switescas et Suevi: plane in damnum et interitum totius Germanie supiorum. Puto quod non incongrue de hac nunciorum turba ad penitentiam horam dicitur sim. Resperio autem nolas septem faruorum nunciorum notatuas.

Prima est: commissorum oblivisci. Sunt qui ita stolidi sunt: ut nihil eorum quod eis mandant retinere sciunt: sed mox etiam facie obliviscunt. De quorum numero is fuit de quo Poggius in facetiis folio xxxiii. quod domini sui verborum obliviscit: ad eum veniens quem domini sui mandato iussus est accedere: et certi ab eo aliquid postulare: veluti stupidus et cogitabundus quod diceret hesitabat. Hic autem hominibus taciturnitate suspicis: scio inquit quod velis: et omnino per gradi lapideo mortario: Cape hoc inquit: et ad patronum tuum (nam hoc postulat) quod primum feceras. Sic itaque famuli oblivione tam gravi mole puniunt. Huic igitur similis nescientia sue oblivioni indignas a patronis iuste sumeret penas.

Secunda nola est: commissis supaddere. Sunt qui ita prudentes se existimant: ut plura eis commissa sint velint expedire: quod sit ut neque hoc quod commissum est expediant: immo omnia in serium trahant. Silles rusticus cum imagine crucifixi: apud Poggium in face. folio vi. Qui missi ad amendum crucifixum ligneum quod in ecclesia eorum poneret. Interrogati ab opifice: vivum an mortuum vellet emere crucifixum: Ruderunt se vivum malle: nam si eo modo suo prolo non placeret: se illum euestigio occisuros. De his duabus nolis Proverbia xxvi. Claudus pedibus et iniquitate. id est potum sibi nocivum bibens: quod mittit verba per nuncium stultum. Lxxa. id est silis est illis: quod stultus nuncius provocat eum ad quem mittitur ad iram: et sic negotium periorat. Talibus verba committi non possunt: sed sole licet si cut pueris: uesciunt cum literas in ore deferre.

Tertia nola est: secreta inuestigare. Sunt qui ex curiositate aut libidine dicendi multa noua: literas aliquas legunt sibi commissas aut etiam resigillant. Grande utique crimen et grauiter puniendum: crimen inquam falsi et stellionat. Vide Ange. in libro falsitas. §. ij. Non dicit seruus plura scire de negociis domini sui: nisi quantum necessarium est pro suo seruitio exequendo: ait Xenophonus apud Massium Elegium:

Quarta nola est: inuestigata patefacere. Hoc peius est quod talia alijs reuelat: et est crimen perditiois: ut in Ange. confessio vlti. de sigillo secreti. Debet enim quod retinere quod dicit sibi sub secreto aut in fide secreti: nisi in duobus casibus: quos vide ibidem. De his Proverbia xxv. Sicut vites patens et absque muroz ambitu: ita vir qui non potest cohibere rem.

Quinta nola est: infideliter eorum commissa. Sunt qui recipientes salarium integre ab vno principali: nihilominus a multis alijs recipere non verentur:

ff

Nunciozum

quoz similr causas expediūt pncipali neglecta: z nō tam cito z taliter
quēadmodū in omnis hnt eam expediūt. Peccāt utiq; z tenent pnci
pali. An aut nūcū sic ples mercedes recipē possint a multis ad eū dem
locū: qre de h z cogita. Sunt pterea q replēt se vino: vt in spec. Brādē
Item ambasiatores punitarū aut pncipū q nihilominus sua in tali
ambasata pagūt cū negligētia pncipalis aut pteratōe saltē: tales tenē
tur ad restitutōem. Vide in Ange. in vbo/absens.

D Sexta nola est: sero redire. Magna delectatio est vbi nunci^o statiz
redit. Nam sicut frig^o nituis in die messis/ita legat^o fidelis ei q miserit
eum aiā ipius reqescēdo facit. Itē aqua frigida aie sitiēt: z nunci^o
bon^o de terra longinqua. Prou. xxv. Sic ptra: sicut acetū dentibz et
fum^o oculis/sic piger his q miserūt eū in via. Dabui ego famulū quō
dam talismodi: q cū eum corripere sup eo q sero sp rediret/rūdit: Ras
ro edes exire pmittoz/quo fit vt in vicoz obliuionē cadā: z sic nescius
quō redeā/errās hincinde detineoz.

Septima nola est: nuncios nō humaniter/sed irreuerēter suscipere
Nuncios David debonestauit Anon barbas abradēdo/z vestes vsq;
ad nates pscindēdo: vñ pcessit magnū bellū. Debēt nūcū vndecūq; et
a quocūq; aduenerint māsue et humane tractari. Inde et in qbusdā
cimitatibz etiā dū lras diffidatōis afferūt/liberalr munerant: debentq;
sup rñso rōnabilr informari. Nō sic qdā etiā aliqñ se sup hoc iactātes
q; durius qbusdā ad interrogata rñderint: q ve aliqñ ad nuncios taci
turni sunt/instar statuaz nihil loqntes. Recte significati p statuā quā
posuit loco David Nicol vroz ei^o. De quo pmi Reg. xix. Q; cū Saul
misisset nuncios ad afferēdū David vt occideret a Saul: loco David
inueniūt statuā zc. Dic histonā. Sic numiz qdā sunt q se nūcū ex
hibēt vt statue/sine sensu z voce: vt simulacr^o (als götzen) z eos nūcū
non reperiūt vt David pacificos/sed duos: q sez audire z intelligere

E non velint. Ecce nolā septimā. Sed qd ad nos ista inq;: Multū qdē
p oēm modū: nam pter ea q dicta sunt discrete debes z tu dei nuncios
humane excipere: z ad eos non vt statuā simulacr^o sine visu z auditu
esse. Quales sunt qto nihil cure ē q eos p tribulatōes z inspiratōes tā
q; p nūcios visitat dñs: ad quas quasi insensibilr se habent: immo ali
q asperep impatiētā eis resistunt. Ecce iam ex omni pre chaos in
gruit horridū: z belloz opinionoz vsq; nūcū dei sicut alie aduersitas
res affutire post nos mittunt/ vt nos ad deū reuocent: saltē vt sero
reuertamur ad eū a q eruiimus. Reuertamur inq; p puerionē/p hos
nā vitā ad deū/a quo eruiim^o p creatōez. Nos plane vt corū^o cmissus
ex arca insidem^o cadaueribz creaturaz eis seruēdo: neq; reuerli sum^o
ad Noe deū nostz/ sed sp cecimim^o cras cras cras zc. Jā fere qnquagin
ta annos nūcū mali/qlis corū^o esse dī: corū nigri pctis. Utinā saltē cū
colūba vespe rediremus/cū ramusculo oliue pacis z miseric: vespe inq;

q̄ nostre senectutis. Dic o frater: Ne pfundas me ab expectatōne mea.
 Dic: Ne ppicias me in tempe senectutis. Dic: Eleuatio manū meas
 rum sacrificiū vesperinū. Nō habes qđ facias manib/iciunādo/castis
 gando corp⁹ rē. saltē eleua intellectū z affectū/cogitatōem z auditatez
 in dcū/perēs misericordiā. Rogemus dñm.

Seria. v. post Inuocauit.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄. j. Euangelium.

Octogesima turba stultoz est seruitoz. (Dicist narren/
 gfind/knecht/koch/ebalt) Apte de bis hodie dicitur z euāges
 lio p̄grue: qđ de seruitute p totū somit: quē admodū audis
 tis. Possunt autē hi fatui septē dinosci nolis.

Prima nola est: bona dñoz deuastare (vderben/laffen vndergan)
 ex pposito vel negligētia: vt cibos optimos facere perire: ollas z alia in
 strumēta culinaria frāgere: sine misericōdia tractare vasa z totam demus
 suppellectilē. Et qđ nō sunt manifeste/putāt se minime teneri ad resti
 tutōem: stulti/cū teneant ad ea q̄ negligūt.

Secūda nola est: in occulto p̄uicia facere/surando cibos/ona/care
 nes/vinū/z silia dñoz. Et cū habeant als sufficiētia: nihilomin⁹ occul
 te: puta in absentia dñoz aut nocte dñis dormiētib/ talia absumūt: soc
 cis calciari/ne audiant cūtes: z cardinib/ oleo pfusis.

Tertia nola est: alienos introducere. Nō sunt p̄tenti q̄ ipi absumūt/
 nisi etiā alienos introducāt: q̄ vtiqz ad restitutōem tenēt/sicut ipi vno
 tū restituēte aliq̄ absoluunt.

Quarta nola est: optima queqz absumere. Dū sic lurrāt nō sunt p̄tē
 ti cōib/ cibo z potu/sed de meliori vase depromūt: ita vt dño putante
 aliqd spēale sese habituz/ nihil inueniat. Plerūqz vas dñi p̄us cuacu
 atur (q̄uis solus bibat) q̄ vas familie/ etiā si tres fuerint.

Quinta nola est: plura emere aut coq̄re q̄ necesse aut p̄missum est.
 Solent nō solū p dñis delicatiora emere z p seviliora/ vt eis mandat:
 sed in magna copia de delicatiorib/ ne sua pte fraudent: sed z fraudez
 p̄mittūt aliqñ in emendo.

Sexta nola est: inuicē p̄cordare. Male agit cū co cui⁹ p̄cordāt p̄tra
 dñm coqu⁹ z cellerari⁹. Si qđē parat⁹ est ille dare iura/ b administrare
 vina: quoz vterqz de altero tacet in damnū sui dñi.

Septima nola est: de domo cibos aut vinū asportare. Magna in
 fidelitas/ immo furtū: vel amicis aut socijs vel aliqñ etiā p̄cubinib/ p̄
 stare bona dñoz/ q̄ in elemosinas paup̄ez debebāt disp̄sari: piculosi
 z sacrilegi fures. Ecce nolas: ecce pctōz z diaboli familiā/ seruos in
 deles. Nō sic nō sic o frēs infatuari optz/ sed esse seruū fidelē z pruden
 tē: iuxta v̄bū dñi sapie eterne: quā sapiam imitari oportz/ z fatuitatez
 banc relinquere. Debet nimirz seruus esse fidelis/ obediens z timoros